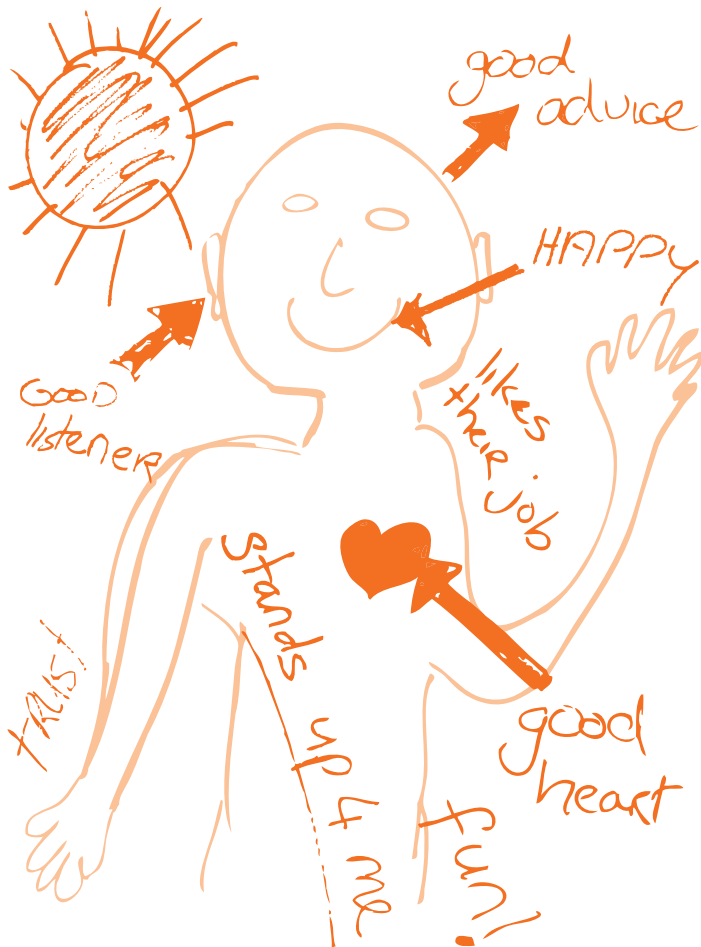

CLOSING A PROTECTION GAP

Kwaliteitsstandaarden voor voogden van
alleenstaande minderjarige vreemdelingen

“Ik wil zelf voogd worden, omdat ik weet hoe het voelt. Een voogd moet een kind helpen, begeleiden en alle regels kennen. Je moet luisteren en proberen te voelen wat het kind voelt.”

Alleenstaande minderjarige, Nederland.

CLOSING A PROTECTION GAP: DE ROL VAN DE VOOGD

“Ik heb het gevoel dat het de taak is van een voogd om een woordvoerder te zijn voor jonge mensen. Je voelt je verplicht om alle relevante wetgeving nauwkeurig te bestuderen.”

Voogd, Denemarken.

“Het is moeilijk om alleen te zijn, weet je. Ik denk dat een goede voogd iemand is die je begrijpt en met je meevoelt en je niet alleen ziet als een vluchteling uit een ander land. De voogd is iemand die je echt bekijkt als een mens die bescherming nodig heeft.”

Alleenstaande minderjarige, Slovenië.

“De rol van een voogd is duidelijk een rol waarbij een emotionele betrokkenheid wordt verondersteld. In het begin was ik daar bezorgd over, maar uiteindelijk ben ik erachter gekomen dat het leven ons ‘regels’ geeft en dat het belangrijk is voor kinderen dat ze aanspreekpunten hebben, ook emotioneel gezien.”

Voogd, Italië.

Alleenstaande minderjarige vreemdelingen hebben recht op een voogd die hun rechten en belangen beschermt. De bescherming en zorg die alleenstaande minderjarigen krijgen van hun voogd varieert per land waar het kind (vaak willekeurig) is binnengekomen. De huidige verschillen in de mate van bescherming die deze kinderen ontvangen in Europese landen is onacceptabel. Alle Europese landen hebben het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (hierna: Kinderrechtenverdrag) ondertekend. Daarin staat ook de plicht om de specifieke behoeften van alleenstaande minderjarigen in acht te nemen.

Deze voogdijstandaarden hebben als doel om u als voogd te sterken in uw rol als waakhond en pleitbezorger voor de rechten van minderjarigen die onder uw verantwoordelijkheid staan. U bent een van de sleutelpersonen in het leven van deze kinderen en uw rol is essentieel bij het begeleiden van het kind gedurende verblijfsrechtelijke procedures en bij het identificeren van duurzame oplossingen; zoals bij de integratie in Nederland, de verhuizing naar een ander land, of de terugkeer naar het land van herkomst. Als voogd kunt u met de voogdijstandaarden aan de slag gaan door er uw eigen werk aan te toetsen en er over in gesprek te gaan met uw collega's.

Met de voogdijstandaarden in de hand kunt u ook bij de overheid en instanties pleiten voor de erkenning van uw positie en verantwoordelijkheden.

Input van kinderen en voogden

De voogdijstandaarden zijn ontwikkeld op basis van de input van alleenstaande minderjarigen en voogden uit acht Europese landen. Alleenstaande minderjarigen is gevraagd wat zij nodig hebben van hun voogd en wat zij zouden doen als zij voogd zouden zijn. Voogden is gevraagd wat zij zouden willen van een voogd als ze zelf een alleenstaande minderjarige vreemdeling zouden zijn. De voogdijstandaarden zijn het resultaat van een analyse van interviews met kinderen en voogden. Hun meningen zijn gerelateerd aan het Kinderrechtenverdrag en andere bronnen uit het internationale recht. De 'Quality4Children' standaarden voor de Jeugdzorg aan kinderen in residentiële instellingen of pleeggezinnen zijn een inspiratiebron geweest voor dit project en de ontwikkelde indicatoren. Voor het wetgevingskader en de uitkomsten van de nationale onderzoeken, verwijzen wij u naar het internationale rapport en de acht nationale rapporten, op: www.defenceforchildren.nl.

U heeft de steun van de Mensenrechtencommissaris

Als voogd heeft u de steun van de Mensenrechtencommissaris van de Raad van Europa, Thomas Hammarberg. In zijn inspirerende voorwoord bij het internationale rapport met de voogdijstandaarden schrijft hij over de belangrijke rol die voogden hebben in het leven van een alleenstaande minderjarige. Volgens de Mensenrechtencommissaris kunnen de tien voogdijstandaarden een effectief instrument zijn in het versterken van de rol van de voogd bij het beschermen van kinderen.

“De doelen die gesteld zijn voor voogden en beleidsmakers zijn ambitieus, maar zeker niet onmogelijk te verwezenlijken. Het gaat erom dat alle standaarden systematisch worden toegepast en dat ze in samenhang worden gebruikt, zodat de bescherming van het kind wordt gewaarborgd, adequate ondersteuning wordt geboden en een goede ontwikkeling van deze kinderen wordt bepleit.”

Voorwoord van Thomas Hammarberg bij de voogdijstandaarden.

HOE KUNT U ALS VOOGD DE STANDAARDEN GEBRUIKEN?

De voogdijstandaarden zijn gebaseerd op de visie van kinderen en voogden. Ze zijn ontwikkeld om u een instrument te geven om uw werk te kunnen toetsen en uw rol als voogd in de praktijk te versterken.

Voogdijsystemen in Europa vertonen grote verschillen en er is geen definitie van 'de voogd'. Voogden in Europa kunnen vrijwilligers, freelancers of betaalde professionals zijn die toegewezen worden door een overheidsinstelling en/of non-gouvernementele organisatie. In sommige landen worden gespecialiseerde instellingen aangesteld als voogdijinstelling en geldt aparte wetgeving voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen. In andere landen is dezelfde wetgeving en dezelfde instelling verantwoordelijk voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen als voor andere kinderen in het land die een voogd nodig hebben. Verantwoordelijkheden, taken en competenties kunnen verschillen per voogd en de *caseload* in Europa varieert van één kind tot tweehonderd kinderen. Bovendien verschilt het mandaat dat voogden hebben om beslissingen te nemen op basis van het belang van het kind in de verschillende landen. Door allerlei factoren in de huidige voogdijsystemen in Europa zijn er vele obstakels die een voogd moet overwinnen voordat hij of zij alle voogdijstandaarden succesvol kan implementeren in het dagelijks werk. Voogden met een hoge *caseload* worden in het bijzonder geconfronteerd met meerdere dilemma's. Zij willen toegankelijk zijn voor de kinderen, aanwezig zijn bij belangrijke afspraken en de kinderen adequate ondersteuning bieden, maar omdat zij niet genoeg tijd voor elk kind hebben, kunnen zij hier niet aan voldoen. In sommige landen hebben voogden niet het mandaat om beslissingen te nemen of advies te geven over duurzame oplossingen voor het kind.

Het doel van de voogdijstandaarden is uiteraard niet om u te frustreren. Als blijkt dat u door omstandigheden die buiten uw macht liggen, niet aan alle standaarden kunt voldoen, is het nog altijd mogelijk om de standaarden als doelen voor de toekomst te stellen. U kunt de voogdijstandaarden gebruiken om als meetlat langs uw werk te leggen en waar mogelijk te pleiten voor veranderingen bij de overheid of uw organisatie zodat u in staat wordt gesteld om wél aan de voogdijstandaarden te voldoen.

We zijn benieuwd naar uw reactie op de voogdijstandaarden en waarderen uw feedback. Als u suggesties of vragen heeft over hoe u de voogdijstandaarden kunt gebruiken, denkt Defence for Children graag met u mee. Mail: info@defenceforchildren.nl.

VOOGDIJSTANDAARDEN EN INDICATOREN

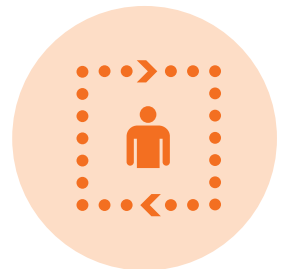
STANDAARD 1

De voogd bepleit dat alle beslissingen genomen worden in het belang van het kind en gericht zijn op de bescherming en ontwikkeling van het kind.

Indicatoren:

De voogd:

- A) Bepaalt het belang van het kind, voordat beslissingen worden genomen over bijvoorbeeld:
 - juridische procedures;
 - de keuze voor een advocaat;
 - woonruimte en opvang;
 - onderwijs;
 - (gezondheids)zorg;
 - vrijetijdsbesteding;
 - overige ondersteuning.
- B) Verzekert dat de beoordeling van het belang van het kind is gebaseerd op de zienswijze en mening van het kind en zijn of haar individuele omstandigheden.
- C) Betreft alle relevante partijen bij het vaststellen van het belang van het kind bij beslissingen die een impact hebben op het kind, zodat een multidisciplinaire aanpak wordt bewerkstelligd.
- D) Voorkomt zelf tegenstrijdige belangen te hebben en werkt onafhankelijk van andere partijen die beslissingen nemen over het welzijn en de juridische status van het kind.
- E) Herbeoordeelt het belang van het kind regelmatig en neemt daarbij minimaal de volgende factoren in acht:
 - de persoonlijke achtergrond van het kind en ervaringen uit het verleden in het land van herkomst en de daaropvolgende reis;
 - zijn/haar ontwikkeling;
 - familiesituatie;
 - duur van het verblijf in Nederland;
 - fase van verblijfsprocedure of -status.

STANDAARD 2

De voogd verzekert de participatie van het kind bij elke beslissing die het kind aangaat.

Indicatoren:

De voogd:

- A) Verstrekkt het kind alle relevante informatie over zijn/haar rechten en de informatie die nodig is voor zijn/haar participatie in een taal die het kind begrijpt, op een kindvriendelijke manier, herhaalt deze informatie zo vaak als nodig is en controleert of het kind de informatie heeft begrepen en kan onthouden.
- B) Luistert aandachtig naar het kind en hecht aan zijn/haar mening en standpunt passend belang, in overeenstemming met zijn/haar leeftijd, ontwikkeling en capaciteiten.
- C) Informeert het kind over de resultaten van het besluitvormingsproces en legt uit hoe zijn/haar mening en standpunt is meegewogen.
- D) Zorgt dat het kind weet wat hij van zijn/haar participatie mag verwachten.
- E) Zorgt ervoor dat toekomst- of ontwikkelingsplannen gebaseerd zijn op de mening en het standpunt van het kind en dat deze plannen worden gedeeld met het kind.
- F) Zorgt ervoor dat afspraken worden gemaakt met *informed consent* van het kind.
- G) Informeert het kind over klachtenprocedures rondom de voogdij en staat open voor feedback van het kind.
- H) Gebruikt creatieve instrumenten, zoals beeldmateriaal waar nodig, zodat de participatie van het kind verzekerd is.

STANDAARD 3 De voogd beschermt de veiligheid van het kind.

Indicatoren:

De voogd:

- A) Geeft de hoogst mogelijke prioriteit aan de veiligheid van het kind en zorgt ervoor dat zijn/haar eigen handelen het kind niet in gevaar brengt.
- B) Verzekert dat het kind weet dat hij/zij altijd zorgen mag uiten over zijn/haar veiligheid of ander gevaar dat hij/zij ervaart.
- C) Houdt alle informatie over en van het kind geheim, tenzij het noodzakelijk is deze geheimhouding te doorbreken om het kind of een ander kind te beschermen. In dat geval informeert de voogd het kind, indien mogelijk, over het doorbreken van deze geheimhouding.
- D) Kan signalen van kindermisbruik en kinderuitbuiting herkennen, neemt actie bij signalen van gevaar voor het kind en meldt deze signalen aan de relevante kinderbeschermingsautoriteiten.
- E) Is zich bewust van bijkomende druk, gevaren en risico's die het kind ervaart van de mensenhandelaar of de persoon die de reis heeft geregeld.
- F) Zorgt ervoor dat een kind dat slachtoffer is van geweld, misbruik of mensenhandel de juiste behandeling krijgt.
- G) Meldt de verdwijning van een kind te allen tijde.
- H) Staat open voor controle en monitoring van eigen gedrag.

STANDAARD 4 De voogd treedt op als pleitbezorger voor de rechten van het kind.

Indicatoren:

De voogd:

- A) Is een assertieve, toegewijde en moedige waakhond, die zich richt op het verdedigen van de rechten van het kind.
- B) Is niet bang om een andere visie te hebben dan die van de (migratie) autoriteiten, handelt volledig onafhankelijk en baseert zich uitsluitend op het belang van het kind.
- C) Verzet zich tegen beslissingen waarbij niet het belang van het kind voorop wordt gesteld en streeft naar eerlijke procedures voor het kind.
- D) Toont emotionele kracht en kan omgaan met moeilijke situaties, frustraties of druk van derde partijen.
- E) Is aanwezig bij bijeenkomsten die gaan over de invulling van het belang van het kind op basis waarvan belangrijke besluiten worden genomen.

STANDAARD 5

De voogd is een brug tussen en een aanspreekpunt voor het kind en andere betrokken partijen.

Indicatoren:

De voogd:

- A) Houdt contact met, en is het aanspreekpunt voor:
 - de advocaat;
 - maatschappelijk werkers (mentoren);
 - (psycho)sociale en medische zorgverleners;
 - migratieautoriteiten;
 - docenten;
 - pleegouders;
 - medewerkers van sociale voorzieningen;
 - familieleden in Nederland en/of in het land van herkomst;
 - andere relevante partijen.
- B) Informeert het kind over zijn/haar rechten en plichten met betrekking tot de andere partijen.
- C) Assisteert in het leggen van contacten met de omgeving van het kind en het ontwikkelen van belangrijke relaties die het kind een gevoel geven van verbondenheid met een familie of groep.
- D) Zorgt ervoor geïnformeerd te worden over beslissingen die impact hebben op het kind en is aanwezig tijdens belangrijke vergaderingen en interviews waar besluiten worden genomen.

STANDAARD 6

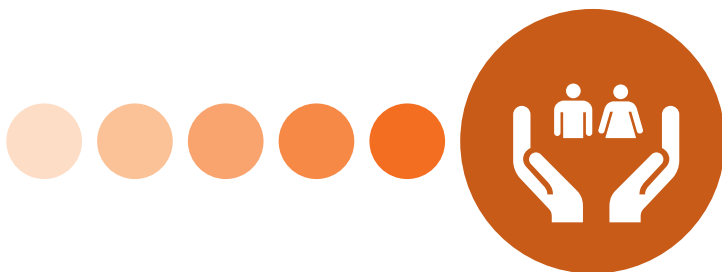
De voogd zorgt voor een tijdige identificatie en implementatie van duurzame oplossingen voor het kind.

Indicatoren:

De voogd:

- A) Daagt anderen uit om te bewijzen dat de voorgestelde duurzame oplossingen en implementatieplannen het belang van het kind voorop stellen, waarbij in ieder geval rekening wordt gehouden met:
- de gezinssituatie van het kind;
 - de situatie in het land van herkomst;
 - de adequaatheid van opvangfaciliteiten zodat een veilige en stabiele omgeving wordt gegarandeerd;
 - de veiligheid van het kind en risico's waaraan het kind wordt blootgesteld;
 - de mate van integratie in Nederland;
 - de geestelijke en lichamelijke gezondheid;
 - de ontwikkelingsmogelijkheden.
- B) Ondersteunt de hereniging van het kind met zijn/haar familie wanneer dit in het belang is van het kind:
- beoordeelt hun mogelijkheden om op een veilige en geschikte manier voor het kind te zorgen;
 - onderzoekt of er mogelijke signalen van mensenhandel zijn in relatie tot de familieleden of andere verzorgers in het land van herkomst.
- C) Ondersteunt de integratie van het kind in Nederland wanneer dit in belang van het kind is, met bijzondere aandacht voor:
- taal;
 - sociale contacten;
 - onderwijs en werkgelegenheid.

- D) Ondersteunt de veilige terugkeer naar het land van herkomst als dit in het belang van het kind is:
- afhankelijk van de wensen van het kind, wordt het kind tijdens de terugreis begeleidt door de voogd of hij/zij regelt iemand anders om het kind te begeleiden;
 - de voogd houdt toezicht op de voorbereiding en monitoring van een re-integratieplan vóór en na de terugkeer;
 - de voogd probeert te worden geïnformeerd over het welzijn van het kind nadat hij/zij is teruggekeerd naar het land van herkomst.
- E) Bereidt het kind voor op alle voorspelbare veranderingen die plaatsvinden nadat hij/zij achttien wordt.

STANDAARD 7 De voogd behandelt het kind met respect en eerbied.

Indicatoren:

De voogd:

- A) Behandelt het kind op een onbevooroordeelde, open manier.
- B) Luistert naar de mening en zorgen van het kind en neemt deze serieus.
- C) Geeft in houding en gedrag het juiste voorbeeld van wat hij/zij ook van het kind verwacht.
- D) Toont interesse in het leven van het kind door vragen te stellen zonder opdringerig te zijn.
- E) Is gevoelig voor culturele en/of religieuze verschillen.
- F) Respecteert het recht van het kind op privacy en informeert het kind over mogelijkheden om zelfstandig een andere professional te bezoeken.
- G) Ondersteunt het kind in het waarborgen en/of creëren van een identiteit en gevoel van eigenwaarde.
- H) Toont een flexibele aanpak op basis van individuele behoeftes van het kind.
- I) Maakt geen inbreuk op het recht van het kind om zijn/haar fysieke en mentale integriteit te behouden.

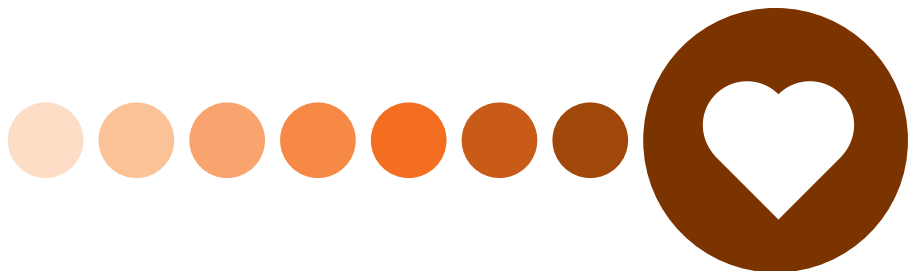
STANDAARD 8

De voogd bouwt een relatie op met het kind, gebaseerd op wederzijds vertrouwen en openheid.

Indicatoren:

De voogd:

- A) Kent het kind persoonlijk.
- B) Houdt alle informatie over het kind en van het kind vertrouwelijk tenzij het noodzakelijk is om de geheimhouding te verbreken om het kind of een ander kind te beschermen en informeert het kind, indien mogelijk, over de breuk van de geheimhouding.
- C) Oordeelt niet over de redenen van het kind om zijn/haar herkomstland te verlaten en laat dit niet de relatie met het kind beïnvloeden.
- D) Is altijd eerlijk tegenover het kind en houdt zich aan zijn beloftes.
- E) Verschafft altijd duidelijke informatie over zijn rol en beperkingen op een manier die het kind kan begrijpen en onthouden.
- F) Laat zien dat hij/zij echt om het kind geeft, vanuit het hart werkt en dat hij/zij zich verantwoordelijk voelt voor het kind.
- G) Maakt duidelijk naar het kind dat een kind dat wegloopt altijd weer contact kan opnemen met de voogd.
- H) Besteedt aandacht aan zowel verbale als non-verbale communicatie.
- I) Is empathisch ten opzichte van het kind en geeft morele en emotionele ondersteuning.

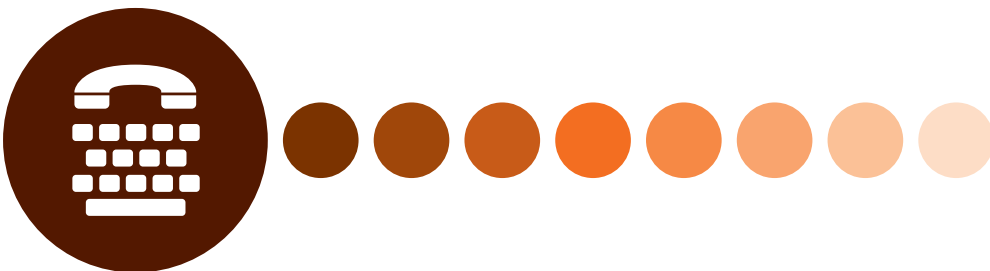

STANDAARD 9 De voogd is toegankelijk.

Indicatoren:

De voogd:

- A) Ziet het kind zo snel mogelijk na zijn/haar aankomst in Nederland in een persoonlijk gesprek.
- B) Bezoekt het kind regelmatig.
- C) Kan gemakkelijk per telefoon of per email bereikt worden door het kind.
- D) Communiceert op een manier die past bij de leeftijd en de ontwikkeling van het kind.
- E) Maakt, indien nodig, gebruik van tolken.
- F) Werkt en woont zo dicht bij het kind dat hij/zij snel kan inspelen op problemen.
- G) Informeert het kind waar en wanneer zij elkaar kunnen ontmoeten.
- H) Benadert het kind van tijd tot tijd om in contact te blijven ook als daar geen specifieke aanleiding voor is.

STANDAARD 10 De voogd is uitgerust met relevante professionele kennis en competenties.

Indicatoren:

De voogd:

- A) Heeft praktische kennis over:
 - kinderrechten;
 - migratie- en asielrecht;
 - ontwikkelingspsychologie van een kind;
 - traumata;
 - mensenhandel;
 - interculturele communicatie;
 - kindermishandeling en kinderscherming;
 - sociaal welzijn;
 - de situatie en het leven van het kind in het land van herkomst.
- B) Kent zijn/haar persoonlijke en professionele grenzen en staat er open voor om zijn kennis, methodologie en houding te verbeteren.
- C) Is proactief bij het identificeren van leer- en ontwikkelingsdoelen en pleit waar nodig voor scholing/training.
- D) Beheert zijn/haar *caseload* op een manier zodat genoeg aandacht wordt gegeven aan alle kinderen met wie hij/zij werkt.
- E) Is goed georganiseerd, houdt dossiers bij en gedraagt zich verantwoordelijk.
- F) Kan de kosten en beschikbare middelen beheren.
- G) Werkt volgens een vaste methodologie.
- H) Zoekt steun en begeleiding wanneer nodig en wisselt regelmatig ervaringen uit met zijn/haar collega's.
- I) Is open voor supervisie en controle.
- J) Toont zelfreflectie op zijn/haar gedrag, rol en motivatie.

CONTACT

VOOR INFORMATIE:

Defence for Children (informatie over kinderrechten)

Hooglandse Kerkgracht 17 G

2312 HS Leiden

Telefoon: 071 516 09 80

E-mail: info@defenceforchildren.nl

Defence for Children heeft een helpdesk waar u vragen kunt stellen over kinderrechten in het algemeen maar tevens individuele zaken kunt bespreken. Wij kunnen voogden en advocaten ondersteunen in juridische procedures door bijvoorbeeld een ondersteunende brief of kinderrechtenrapportage te schrijven.

ECPAT (informatie over kinderhandel- en uitbuiting)

Hooglandse Kerkgracht 17 G

2312 HS Leiden

Telefoon: 071 516 09 80

E-mail: info@ecpat.nl

ECPAT staat voor: End Child Prostitution, Child Pornography and the Trafficking of Children for Sexual Purposes. ECPAT heeft een helpdesk waar u vragen kunt stellen en individuele zaken kunt bespreken gerelateerd aan kinderhandel- en uitbuiting.

Kinderombudsman

Postadres klachten

Antwoordnummer 10870

2501 WB Den Haag

Telefoon: 0800 876 54 32

E-mail: info@dekinderombudsman.nl

Vluchtelingenwerk Nederland

Surinameplein 122

1058 GV Amsterdam

Telefoon: 020 346 72 00

Email: info@vluchtelingenwerk.nl

Rode Kruis (voor het opsporen van familieleden)

Leeghwaterplein 27

2521 CV Den Haag

Telefoon: 070 44 55 678

E-mail: service@redcross.nl

IOM (voor ondersteuning bij vrijwillige terugkeer naar landen van herkomst)

Postbus 10796

2501 HT Den Haag

Telefoon: 070 318 15 00

E-mail: missionthehague@iom.int

COLOFON

Copyright © 2011 Defence for Children International - ECPAT Nederland

Alle rechten voorbehouden.

Oplage: 500 exemplaren
Vormgeving: Designink.nl, Den Haag
Printed by: Stenco Grafimedia, Diemen

ISBN: 978-90-74270-29-8

De voorgedijstandaarden en acht nationale rapporten zijn beschikbaar op:
www.defenceforchildren.nl

Auteur

Defence for Children International - ECPAT Nederland
Hooglandse Kerkgracht 17 G
2312 HS Leiden

Telefoon: +31 (0)71 516 09 80
Fax: +31 (0)71 516 09 89
E-mail: info@defenceforchildren.nl

www.defenceforchildren.nl

Nationale adviesgroep

Stichting Nidos
Raad voor de Kinderbescherming
Universiteit van Groningen
UNICEF - Nederland
Stichting Alexander

Deze publicatie is financieel mogelijk gemaakt door het Daphne III programma van de Europese Commissie. De inhoud van deze publicatie is de verantwoordelijkheid van Defence for Children en reflecteert niet het standpunt van de Europese Commissie.